

get væsentlig Deel i den omhandlede Forordnings Udarbejdelse. Jeg finder, at der for de Angreb, som ere gjorte paa den, ligger ganske forunderlige Misforstaaelser til Grund. En æret Taler har allerede bemærket, at det aldeles ikke har været denne Lovs Hensigt at fremkalde Gudsfrøgt; den har kun villet afværge, hvad der kunde forstyrre den Stemning, hvori en Kristen ønsker at holde sig om Søndagen, og jeg maa lægge til, at Anordningen ikke egentlig er gaaet ud paa at foreskrive noget Nyt, men kun er gaaet ud paa at vedligeholde af den ældre Lovgivning om Søndagspolitiet Det, som med Rimelighed kunde overholdes og som i Gjærningen blev overholdt paa de Steder, hvor man ikke ganske havde opgivet Kvret, og som paa enkelte Steder blev overholdt med en langt større Strengthed, end det efter denne Anordning skal skee. Forordningen gaaer netop ud paa at udrense Alt af den ældre Lovgivning om Søndagens Helligholdelse, der indeholdt nogen Tvang til at søge Kirken. For den udkom, stod endnu Christian V's Lov og Forordningen af 12 Marts 1735, der saavel som den endnu ældre Lovgivning paa Bøde Kirkegang, ved Magt, uagtet de ikke bleve overholdte; det var, for baade denne og andre Hensender at have den Strid, der var mellem hvad Loven havde befaleet, og hvad der virkelig gjaldt, og som i Livet kunde overholdes, at denne Lov udkom. Jeg maa derved bemærke, at, uagtet jeg efter mit Embeds Medfør var den, som udarbejdede Loven, havde jeg dog ingenlunde megen Lyst til at tage fat paa denne Sag; thi jeg vidste fuldtvel, at enhver som helst Lov, der kommer ind paa det religiøse og aandelige Gebeet, er meget vanskelig at give, at den meget let giver Anledning til Misforstaaelse, og jeg antager, at man maa skee ligesaa godt kunde have hjulpet sig igjennem med den ældre Lovgivning, saaledes som den blev overholdt paa de Steder, hvor man paa den ene Side ikke vilde overdrive Sagen og paa den anden Side ikke ganske opgive den. Da der derfor i Aaret 1840 for Hertugdømmerne udkom en Lov om Søndags-Ordenen, saa erklærede jeg mig imod, at man skulde udgive en saadan Lov for Danmarks Vedkommende, fordi jeg anerkjendte de mange Banse-

ligheder, som dermed vare forbundne; og det Ufikre i, om den mere vilde gavne eller skade, men senere befalede Kongen, at den Sag skulde tages under Overveelse, hvorfor man indhentede Betænkninger ikke blot fra Geistlige, men ogsaa fra Amtsraadene og fra de verdslige Dyrigheder, og der var temmelig stor Samstemmighed for, at de lempelige Grundsatninger, som vare iagttagne i Loven for Hertugdømmerne, ogsaa vare anvendelige her. Forordningen har ikke alene udrenset Alt af den gamle Lovgivning om Søndagspolitiet, som under Mulet paabød Kirkegang, men den har ogsaa gjort de Bestemmelser, der forbyde Arbejde om Søn- og Helligdagene, saa lempelige som muligt, og jeg tør paastaae, at der neppe gives nogen som helst Stat, hvori Søndagsloven er saa lempelig som her. Jeg vil ikke tale om, hvorledes denne Green af Lovgivning er i England eller overalt i reformerte Lande, men jeg vil blot minde om, at vort Naboland Sverrig har en langt strengere Søndagsanordning end her, og at den der langt strengere overholdes end her; thi paa Tabellerne, der udgives samstedt over Bødemaalet, finder man flere Hundrede Sager om Helligbrøde, som aarlig blive paa kjendte, hvorimod Sager om Helligbrøde her ere en Sjældenhed, saaledes som den ærede Taler, der har haft meget god Leilighed til at iagttage dette Forhold, har bemærket. Jeg maa ogsaa anføre, at i de Aar, jeg var i Cancelliet, efterat Forordningen var udkommen, opstod der overmaade saa Dvæstioner i Anledning af Loven, ligesom der ogsaa kun indløb meget saa Klager over, at den skulde have voldt Folk nogen Gene. Udkastet til Forordningen blev forelagt Stænderne, og det fandt der en saa stor Samstemning, som kun viste sig ved meget saa Love, og de fleste Vædringer, der foresloges, gik ud paa, at det skulde gjøres strengere og Forordningen blev ogsaa noget stærket, efterat det oprindelige Udkast havde passeret Stænderne.

Naar det er blevet bemærket, at Loven overlader Meget til Politiets og andre Dvrigs heders Skjøn, troer jeg, at det er aldeles uundgaaeligt ved en Lovgivning af den Natur, naar den ikke ubetinget vil forbyde eller ubetinget tillade Alt, er det nødvendigt, at der